

102/3

KISWAHILI

Karatasi ya 3

FASIHI

Muda: Saa 2 ½

JINA.....NAMBA YA MTAHINIWA.....

SAHIHI YA MTAHINIWA..... TAREHE.....

JUNI 2022

SUKELLEMO

MAAGIZO

Jibu maswali manne pekee.

Swali la kwanza ni la lazima

Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki yaani;

Tamthilia, Riwaya, Hadithi fupi, na Ushairi.

Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.

Majibu yote yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili

Kwa Matumizi ya Mtahini Pekee

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
	Jumla	

SEHEMU A: FASIHI SIMULIZI

1. LAZIMA Alama 20

- (a) Taja hatua tano za kufanya utafiti (alama 5)
- (b) Eleza kwa hoja tano, umuhimu wa kushiriki kama njia ya kukusanya data (alama 5)
- (c) Kikundi cha Tamasha Bora kiliwasilisha maigizo katika ukumbi wa shule yenu. Fafanua kwa hoja tano sababu za uwasilishi wao kufanikiwa. (alama 5)
- (d) Eleza msamiati ufuatao (alama 5)
 - (i) ulumbi
 - (ii) mbazi
 - (iii) lakabu
 - (iv) matambiko
 - (v) rara nafsi

SEHEMU B: TAMTHILIA

KIGOGO PAULINE KEA

Jibu swali la 2 au la 3

- 2. ‘Wewe ni popo: Kwa ndege hupo na kwa wanyama hupo.’
 - a. Eleza muktadha wa dondoo hili. (al 4)
 - b. Taja na ueleze tamathali za usemi katika dondoo hili. (al 4)
 - c. Eleza sifa sita za msemaji wa maneno haya. (al 6)
 - d. Huku ukitoa mifano sita mwafaka, fafanua maudhui ya usaliti kama yalivyojitokeza katika tamthilia hii. (al 6)

Au

- 3. a. Kwa kutolea hoja kumi, onyesha matumizi ya kinaya ili kufanikisha maudhui mbalimbali katika tamthilia ya Kigogo . (al 10)
- b. Jumuiya ya Sagamoyo inakumbwa na udhalimu chungu nzima. Thibitisha kwa hoja kumi. (al 10)

SEHEMU C: RIWAYA

ASSUMPTA MATEI: *CHOZI LA HERI*

Jibu swali la 4 au la 5

4. Eleza ufaafu wa anwani “Chozi la Heri” (al20)

AU

5. “Kuukata mkono niliostahili kuubusu yalinifika ya kunifika”

- a) Eleza muktadha wa dondoo hili (Alama 4)
- b) Eleza tamathali ya usemi inayoojitokeza katika dondoo hili. (alama.2)
- c) Msiba huandamwa na msiba mwingine. Thibitisha kauli hii ukirejelea msemaji wa maneno kwenye dondoo (alama 4)
- d) Eleza jinsi haki za watoto zimekiukwa katika riwaya ya Chozi la Heri. (alama 10)

SEHEMU D: HADITHI FUPI

Chokocho na Kayanda (Wah) *Tumbo Lisiloshiba na Hadithi Nyingine*

Jibu swali la 6 au la 7

Tulipokutana Tena

6. Ingawa mimi nilikuwa kitoto cha miaka mitano, nilihisi siku ile ilikuwa mbaya kwangu.

- (a) Fafanua muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
- (b) Eleza toni ya dondoo hili. (alama 2)
- (c) Eleza sifa sita za mzungumzaji wa kauli hii. (alama 6)
- (d) Fafanua umuhimu wa usimulizi wa mzungumzaji katika kuijenga hadithi ya Tulipokutana Tena. (alama 8)

Au

7. Huku ukirejelea hadithi ya **Tumbo lisiloshiba na Shibe inatumaliza**, Fafanua madhui yaliyoonyeshwa kwenye mabano;

Tumbo lisiloshiba (ukiukaji wa haki.)

(alama 10)

Shibe inatumaliza (ubadhirifu)

(alama 10)

SEHEMU E: USHAIRI

8. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali yanayofuata.

Binadamu hatosheki, ni kiumbe chenye zani, kweli mja hapendeki
Kwa kweli haaminiki, hila ameficha ndani, la wazi ni unafiki
Ukweliwe haafiki, njama zake zi moyoni, usimwone ni rafiki,
Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka.

Wenginea watakuua, wakiona una pesa, hata zikiwa kidogo
Hizo kwao ni maua, hupupiwa zikatesa, wakizifuata nyago
Hadi kwenye wako au, pasipo hata kupesa, walakukupa kisogo
Mtu kuwa tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka.

Pindi kinunua kitu, hafurahi shaitani, bali tajawa chukizo
Mtu kiwa mtukutu, tanuna mtimani, kwato ako tekelezo
Tamko lake 'subutu', kuondoa tumaini, na kukuliza wazo
Mtu kuwa tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka.

Aliye na taraghani, taabu kuishi naye, kazi yake kujidai
Takusema faraghani, alosema kiwa naye, kupendeza maadui
Hana faida nyumbani, ni mtu akichimbaye, mradi usitumai
Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka.

Kwa hakika ni baka, kumkirimu mchawi, aliyejaa uchoyo
Bahati ina hadaa, kukupa alo sodawi, aibarili rowoyo
Mipangayo kwake jaa, na nia ya ustawi, huwiza kuvunja kaniyo
Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka.

Ninacho changu kilio, ninalia sanasana, kinyesi nimetupiwa

Ningetoa azinio, lakini uwezo sina, kwa mazito kuambiwa
Ama nitimue mbio, fuadinininanena, akilini nazuiwa
Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka.

Maswali

- a) Jadili dhamira ya shairi hili. (Alama 1)
- b) Eleza sababu za mtungaji kulalamika katika shairi hili. (Alama 3)
- c) Eleza umbo la shairi hili. (Alama 4)
- d) Andika ubeti wa tatu katika lugha nathari/ tutumbi. (Alama 4)
- e) Taja na utoe mifano ya aina nne za tamathali za usemi zilizotumika katika shairi hili
(Alama 4)
- f) Toa mifano miwili tofauti ya uhuru wa kishairi katika shairi hili . (Alama 2)
- g) Eleza maana ya msamiati ufuatao kama ulivyotumika katika shairi. (Alama 2)
 - i) Zani
 - ii) Faraghani